

**PEDAGOGICKÉ PŘEDMĚTY VE SPOLEČNÉM ZÁKLADU
UČITELSKÝCH OBORŮ**

(Studijní předměty a jejich obsah v akademickém roce 2018/19)

Danuše Nezvalová

Předmět: Obecná a školní didaktika

Určeno: 3.r. učitelského studia

Počet hodin: 1/1h/týdně   Forma: 1h přednáška + 1h seminář   Semestr: zimní
Ukončeno: zkouška

Formy výuky studijního předmětu: přednáška +seminář

Způsob ukončování studijního předmětu: zk

Stručná anotace předmětu:

Předmět poskytuje studentům informace o základních pojmech a teoriích v oblasti vzdělávání. Pozornost je věnována základním didaktickým kategoriím a vytváření dovedností budoucích učitelů s nimi tvořivě pracovat. Je základem pro studium oborových didaktik.

Cíl:

- Objasnit základní principy vzdělávání;
- Porozumět základním pojmům obecné didaktiky;
- Propojit teorii se vzdělávacími potřebami studentů.

Obsah:

Školská politika ČR. Základní pojmy. Výuka. Vyučování. Učení. Soudobé teorie vzdělávání. Obsah vzdělávání. Konstruktivismus a přírodovědné vzdělávání. Integrace v přírodovědném vzdělávání. Výukové cíle. Metody výuky. Organizační formy výuky. Kurikulární tvorba. Hodnocení žáků ve výuce. Didaktické testy. Učební úlohy. Pedagogický výzkum.

Odborná literatura:

BÍLEK, M. RYCHTERA, J. *Integrovaná výuka přírodovědných předmětů*. Dostupné na: <http://esfmoduly.upol.cz>

BÍLEK, M. RYCHTERA, J. *Konstruktivismus ve výuce přírodovědných předmětů*. Dostupné na: <http://esfmoduly.upol.cz>

KALHOUS, Z., OBST, O. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002.

KOLÁŘ, Z., ŠIKULOVÁ, R. *Hodnocení žáků*. Praha: Grada, 2005.

MAŇÁK, ŠVEC, V. *Výukové metody*. Brno: Paido: 2003.

NEZVALOVÁ, D. *Kompetence a standardy v počáteční přípravě učitelů přírodovědných předmětů a matematiky*. Olomouc, UP, 2007. Dostupné na <http://esfmoduly.upol.cz>

NEZVALOVÁ, D. *Moduly pro profesní přípravu učitele přírodovědných předmětů a matematiky*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2008. Dostupné na: <http://esfmoduly.upol.cz>

NEZVALOVÁ, D. (ed) *Konstruktivismus a jeho aplikace v integrovaném pojetí přírodovědného vzdělávání*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2006. Dostupné na: www.science.upol.cz

BÍLEK, M. RYCHTERA, J. *Konstruktivismus ve výuce přírodovědných předmětů*. Dostupné na: <http://esfmoduly.upol.cz>

NEZVALOVÁ, D. (ed) *Integrovaná přírodověda*. Olomouc: vydavatelství UP, 2006. dostupné. www.science.upol.cz

NOVOTNÝ, P., POL, M. (eds) *Vybraní kapitoly ze školní pedagogiky*. Brno: Masarykova univerzita, 2002.

PASCH, M. a kol. *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha: Portál 1998

PRŮCHA, J. *Pedagogická evaluace*. Brno: MU, 1996.

PETTY, G. *Moderní vyučování*. Praha: Portál 1996.

ČAPEK, R.. *Moderní didaktika*. Praha: Grada, 2015.

1. Školská politika ČR. Školská soustava v ČR, současný stav, vývojové tendence, koncepce školství.

Odkazy:

NEZVALOVÁ, D. *Trendy ve vzdělávací politice*. In: NEZVALOVÁ, D. *Moduly pro profesní přípravu učitele přírodovědných předmětů a matematiky*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2008.

Dostupné na: <http://esfmoduly.upol.cz>

HÝBLOVÁ, R. *Školská legislativa*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2010. Dostupné na: <http://www.zvyp.upol.cz>

Hlavní směry strategie vzdělávací politiky do roku 2020. Dostupné na: www.msmt.cz

Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020. Dostupné na: www.msmt.cz

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky. Dostupné na: www.msmt.cz

Úlohy:

1. Na základě studia koncepčních materiálů MŠMT ČR uveďte základní trendy školské politiky v sekundárním vzdělávání.
2. Prostudujte Školský zákon a uveďte ty části, které mají význam pro vaši budoucí praxi učitele střední školy. Vytvořte text, který bude srozumitelný a důležitý pro začínajícího učitele.

2. Základní pojmy. Výuka. Vyučování. Učení. Styly učení žáků. Učební styly. Autentické učení. Teoretická východiska popisu výukového procesu. Struktura a kontext edukačních procesů. Obecný model edukačního procesu. Některé současné trendy: Integrace. Inkluze. Diferenciace. Koedukace.

Odkazy:

NOVOTNÝ, P., POL, M. (eds) *Vybraní kapitoly ze školní pedagogiky*. Brno: Masarykova univerzita, 2002.

PASCH, M. a kol. *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha: Portál 1998

PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. Praha: Portál 1997.

MAREŠ, J. *Styly učení žáků a studentů*. Praha: Portál 1998.

SEEBAUER, R. *Vybraná hesla ke školní pedagogice*. Brno: Paido 1998.

Vymezení integrace a inkluze ve vzdělávacím procesu. Dostupné na: <http://osobnostnirozvojpedagoga.cz/moduly/>

Úlohy:

1. Na základě studia literatury charakterizujte výukový proces a objasněte pojmy výuka, vyučování a učení.
2. Charakterizujte základní styly učení žáků a porovnejte je s vlastním stylem učení.

3. Vzdělávání. Soudobé teorie vzdělávání. Obsah vzdělávání. Transformace vědní disciplíny ve výukový předmět. Věda a přírodovědné vzdělávání.

Odkazy:

NEZVALOVÁ, D. *Moduly pro profesní přípravu učitele přírodovědných předmětů a matematiky.* Olomouc: Vydavatelství UP, 2008. Dostupné na: <http://esfmoduly.upol.cz>

NEZVALOVÁ, D. *Rámcový a školní vzdělávací program.* In: NEZVALOVÁ, D. *Moduly pro profesní přípravu učitele přírodovědných předmětů a matematiky.* Olomouc: Vydavatelství UP, 2008. Dostupné na: <http://esfmoduly.upol.cz>

NEZVALOVÁ, D. *Inovace v přírodovědném vzdělávání.* Olomouc: Vydavatelství UP, 2010. Dostupné na: <http://www.zvyp.upol.cz>

BERTRAND, Y. *Soudobé teorie vzdělávání.* Praha: Portál, 1998.

PASCH, M. a kol. *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině.* Praha: Portál 1998

PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika.* Praha: Portál 1997.

Úlohy:

1. Charakterizujte stručně soudobé teorie vzdělávání a porovnejte je.
2. Charakterizujte obsah vzdělávání gymnázia na základě studia Rámcového vzdělávacího programu.

4. Konstruktivismus a přírodovědné vzdělávání. Aspekty konstruktivismu ve vzdělávání. Konstrukce poznání. Řízené vyučování versus autoregulace učení.

Odkazy:

NEZVALOVÁ, D. (ed) *Konstruktivismus a jeho aplikace v integrovaném pojetí přírodovědného vzdělávání.* Olomouc: Vydavatelství UP, 2006. Dostupné na:

<http://www.science.upol.cz>

BÍLEK, M. RYCHTERA, J. *Konstruktivismus ve výuce přírodovědných předmětů.* Dostupné na: <http://esfmoduly.upol.cz>

LAMANAUSKAS, V. VILKONIENE, M. *European Dimension in Integrated Science Education.* Olomouc. Vydavatelství UP, 2008. Dostupné na: <http://www.iqst.upol.cz>.

NEZVALOVÁ, D. *Inovace v přírodovědném vzdělávání.* Olomouc: Vydavatelství UP, 2010. Dostupné na: <http://www.zvyp.upol.cz>

Úlohy:

1. Objasněte aspekty konstruktivismu ve vzdělávání.
2. Vysvětlíte teorii konstruktivismu v přírodovědném vzdělávání a význam konstruktivismu pro přírodovědné vzdělávání.

3. Charakterizujte základní principy poznávání žáků v přírodovědném vzdělávání z pohledu konstruktivismu.
4. Porovnejte tradiční a konstruktivistický přístup.

5. Integrace v přírodovědném vzdělávání. Srovnání přístupu ke koncipování obsahu vzdělání u nás a v zahraničí.

Odkazy:

KREMPASKÝ, J. Integrované vyučování přírodních věd. *Matematika – fyzika – informatika*, 1993, roč. 2, č. 3, s. 129 - 132.

NEZVALOVÁ, D. (ed) *Integrovaná přírodověda*. Olomouc: vydavatelství UP, 2006. Dostupné na: www.science.upol.cz

BÍLEK, M. RYCHTERA, J. *Integrovaná výuka přírodovědných předmětů*. Dostupné na: <http://esfmoduly.upol.cz>

LAMANAUSKAS, V. VILKONIENE, M. *European Dimension in Integrated Science Education*. Olomouc. Vydavatelství UP, 2008. Dostupné na: <http://www.iqst.upol.cz>.

HEJNOVÁ, E. *Integrovaná výuka přírodovědných předmětů na základních školách v českých zemích-minulost a současnost*. *Scientia in educatin* 2(2), 2011, s. 77-90. Dostupné na: www.scied.cz

Úlohy:

1. Vysvětlíte integraci v přírodovědném vzdělávání a uveďte výhody a nevýhody tohoto přístupu.
2. Pokuste se navrhnout téma integrovaného celku ve vašem oboru a stručně vymezte jeho obsah.

6. Výukové cíle. Taxonomie výukových cílů. Kognitivní, operační a hodnotové cíle ve vztahu k přírodovědnému vzdělání. Hodnotové cíle výuky přírodních věd v demokratické společnosti. Faktor cíle v činnosti učitele a žáků.

Odkazy:

KALOUS, Z., OBST, O. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2003.

KOLÁŘOVÁ, R., HEJNOVÁ, E. Hlavní cíle přírodovědného vzdělávání na základní škole. In *Ciele vyučovania v novom miléniu* (sborník z konference DIDFYZ 2000). Nitra: Fakulta přírodních věd UKF a pobočka JSMF 2001, s. 37 – 42. ISBN 80-8050-387.

NEZVALOVÁ, D. *Výukový proces*. In: NEZVALOVÁ, D. *Moduly pro profesní přípravu učitele přírodovědných předmětů a matematiky*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2008. Dostupné na: <http://esfmoduly.upol.cz>

PETTY, G. *Moderní vyučování*. Praha, Portál 1996.

RVP pro G. www.rvp.cz

Úlohy:

1. Prostudujte základní cíle vzdělávání na gymnáziu v RVP pro G a vybraném typu střední školy a vzájemně je porovnejte.
2. Uveďte kognitivní, operační a hodnotové cíle přírodovědného vzdělávání.
3. Charakterizujte význam kategorie cíle v přírodovědném vzdělávání.

7. Metody výuky a jejich modalita. Realizace metod výuky v přírodovědných předmětech.

Odkazy:

KALOUS, Z., OBST, O. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2003.

KLIČKOVÁ, M. *Problémové vyučování ve školní praxi*. Praha: SPN, 1989.

MAŇÁK, ŠVEC, V. *Výukové metody*. Brno: Paido: 2003.

NEZVALOVÁ, D. *Výukový proces*. In: NEZVALOVÁ, D. *Moduly pro profesní přípravu učitele přírodovědných předmětů a matematiky*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2008. Dostupné na: <http://esfmoduly.upol.cz>

PETTY, G. *Moderní vyučování*. Praha, Portál 1996.

Úlohy:

1. Porovnejte informačně receptivní a problémové metody z pohledu činnosti učitele a žáků.
2. Porovnejte informačně receptivní a výzkumné metody z pohledu činnosti učitele a žáků.

8. Organizační formy výuky. Speciální didaktické strategie. Kooperativní učení.

Odkazy:

MAŇÁK, ŠVEC, V. *Výukové metody*. Brno: Paido: 2003.

PETTY, G. *Moderní vyučování*. Praha, Portál 1996.

MÜLLEROVÁ, E. Zkušenosti s projekty ve výuce na gymnáziu. *Matematika – fyzika – informatika*, 2004, roč.14, č. 3, s. 148 – 157, ISSN – 1210-1761.

SILBERMAN, M. *101 metod pro aktivní výcvik a vyučování*. Praha: Portál, 1997.

Úlohy:

1. Charakterizujte kooperativní vyučování a porovnejte jej se skupinovým vyučováním.
2. Charakterizujte skupinové vyučování. Vyhodnoťte kladné a záporné charakteristiky a uveďte vlastní zkušenosti s touto organizační formou z minulé pozice žáka.
3. Charakterizujte hromadnou, individuální a týmovou organizační formu výuky.

9. Kurikulární tvorba. Přístupy ke tvorbě kurikula. Základní definice a klasifikace pojmů. Modul a modulární přístupy v kurikulární tvorbě.

Odkazy:

JANÁS, J. Mezipředmětové vazby v přírodovědných předmětech. *Matematika – fyzika – informatika*, 1996, roč. 6, č. 2, s. 79 - 85. ISSN 1210-1761.

PASCH, M. a kol. *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha, Portál 1998.

NEZVALOVÁ, D. *Kurikulární tvorba*. Olomouc: UP, 1997.

NEZVALOVÁ, D. *Úspěšná škola a kultura školy*. Olomouc: UP, 1997.

NEZVALOVÁ, D. *Rámcový a školní vzdělávací program*. In: NEZVALOVÁ, D. *Moduly pro profesní přípravu učitele přírodovědných předmětů a matematiky*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2008. Dostupné na: <http://esfmoduly.upol.cz>

WALTEROVÁ, E. *Kurikulum*. Brno: MU, 1996.

Materiály pro učitele na portálech: www.msmt.cz; www.vuppraha.cz; www.uiv.cz; www.csicr.cz

Úlohy:

1. Navrhněte vzdělávací modul pro vybraný tematický celek.

10. Hodnocení žáků. Charakteristika a význam hodnocení žáků. Klasifikační řád.

Odkazy:

NEZVALOVÁ, D. *Assessing Science for Understanding*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2009.

Dostupné na: <http://www.iqst.upol.cz>

PRŮCHA, J. *Pedagogická evaluace*. Brno: MU, 1996.

KOLÁŘ, Z., ŠIKULOVÁ, R. *Hodnocení žáků*. Praha: Grada, 2005.

www.ceremat.cz; www.csicr.cz

Úlohy:

1. Porovnejte jednotlivé metody hodnocení a určete jejich výhody a nevýhody.
2. Charakterizujte klasifikační řád vybrané libovolné školy.

11. Učební úlohy, jejich klasifikace, konstrukce a charakteristika.

Odkazy:

JERÁBEK, O., BÍLEK, M. *Teorie a praxe tvorby didaktických testů*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2010. Dostupné na: <http://www.zvyp.upol.cz>

CHRÁSKA, M. *Úvod do metodologie pedagogického výzkumu*. Olomouc, UP 1998.

KALOUS, Z., OBST, O. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2003.

Úlohy:

1. Proveďte analýzu učebních úloh ve vybrané učebnici SŠ.

12. Didaktické testy. Klasifikace didaktických testů. Vlastnosti didaktického testu. Charakteristika didaktického testu. Konstrukce didaktického testu.

Odkazy:

JERÁBEK, O., BÍLEK, M. *Teorie a praxe tvorby didaktických testů*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2010. Dostupné na: <http://www.zvyp.upol.cz>

CHRÁSKA, M. *Úvod do metodologie pedagogického výzkumu*. Olomouc, UP 1998.

www.ceremat.cz: Didaktický test.

SCHINDLER, R. a kol. *Rukověť autora testových úloh*. Dostupné na: <http://www.ceremat.cz>

Úlohy:

1. Vyberte libovolný didaktický test a uveďte, jak splňuje základní požadavky, kladené na konstrukci testu.

13. Pedagogický výzkum. Příprava pedagogického výzkumu. Kvalitativní výzkum. Akční výzkum.

Odkazy:

MAŇÁK, J., ŠVEC, V. Cesty pedagogického výzkumu. Brno: Paido, 2004.

Úlohy:

1. Navrhněte kvalitativní výzkum a realizujte jej.
2. Navrhněte akční výzkum a realizujte jej.

Hodnocení studenta

Student je hodnocen v průběhu kurzu. Toto hodnocení sestává z hodnocení portfolia (projektu, seminární práce), písemné nebo ústní zkoušky. V konečném hodnocení mají jednotlivé položky následující počet bodů:

<i>1. Písemná zkouška nebo ústní zkouška</i>	<i>max. počet bodů...90</i>
<i>2. Portfolio-projekt-seminární práce</i>	<i>max. počet bodů.. 60</i>

Výsledek

<i>Počet bodů</i>	<i>Hodnocení</i>
<i>150 - 135</i>	<i>A</i>
<i>134 - 120</i>	<i>B</i>
<i>119 - 105</i>	<i>C</i>
<i>104 - 90</i>	<i>D</i>
<i>89 – 75</i>	<i>E</i>
<i>74 - 0</i>	<i>F</i>

Název studijního předmětu : *Výukový proces*

Typ studijního předmětu: povinný

Rozsah studijního předmětu: 1 hod./týden, kredity 2
jiný způsob vyjádření rozsahu předmětu : p+s: ZS:1+1

Formy výuky studijního předmětu: přednáška + seminář

Způsob ukončování studijního předmětu: zk

Stručná anotace předmětu:

Předmět poskytuje studentům informace o postupech a činnostech učitele ve výuce. Pozornost je věnována základním didaktickým kategoriím a vytváření dovedností budoucích učitelů s nimi tvořivě pracovat.

Cíl:

- Integrovat teoretické poznatky obecné didaktiky se současnou praxí ve škole. Pochopit roli žáka a učitele ve výukovém procesu.

Obsah:

Řízení školství v ČR. Právní normy pro činnost učitele a školy. Organizace školy. Kompetence učitele. Kompetence žáka. Učitelovo pojetí výuky. Reflexe a sebereflexe ve výukové činnosti učitele. Výukové cíle a jejich tvorba. Faktor cíle v činnosti učitele a žáků. Realizace metod výuky. Aktivizující metody výuky. Problémové vyučování. Kooperativní učení. Projektové vyučování. Organizační formy výuky. Strategie a techniky výuky. Učební úlohy ve výukovém procesu. Teorie a praxe tvorby didaktických testů. Vyučovací hodina, její plánování, řízení a hodnocení. Příprava na vyučovací hodinu. Hospitace ve vyučovací hodině. Analýza vyučovacích hodin. Hodnocení výuky. Hodnocení žáka ve výuce.

Odborná literatura:

KALHOUS, Z., OBST, O. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002.

KALHOUS, Z., OBST, O. *Základy školní didaktiky*. Olomouc: Vydavatelství UP, 1995.

MAŇÁK, ŠVEC, V. *Výukové metody*. Brno: Paido: 2003.

NEZVALOVÁ, D. *Reflexe v pregraduální přípravě učitele*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2001.

NEZVALOVÁ, D. *Kompetence a standardy v počáteční přípravě učitelů přírodovědných předmětů a matematiky*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2007. Dostupné na <http://esfmoduly.upol.cz>

NEZVALOVÁ, D. *Výukový proces*. In: NEZVALOVÁ, D. *Moduly pro profesní přípravu učitele přírodovědných předmětů a matematiky*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2008. Dostupné na: <http://esfmoduly.upol.cz>

NEZVALOVÁ, D. *Assessing Science for Understanding*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2009.

Dostupné na: <http://www.iqst.upol.cz>

NEZVALOVÁ, D. *Inovace v přírodovědném vzdělávání*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2010.

Dostupné na: <http://www.zvyp.upol.cz>

NOVOTNÝ, P., POL, M. (eds) *Vybraní kapitoly ze školní pedagogiky*. Brno: Masarykova univerzita, 2002.

PASCH, M. a kol. *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha: Portál 1998

PETTY, G. *Moderní vyučování*. Praha: Portál 1996.

PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. Praha: Portál 1997.

ČAPEK, R.. *Moderní didaktika*. Praha: Grada, 2015.

1. Řízení školství v ČR. Právní normy pro činnost učitele a školy. Organizace školy. Školní řád. Školský zákon a RVP a ŠVP. Kultura školy. Školní dokumentace. ČŠI a její činnost.

Odkazy:

HÝBLOVÁ, R. *Školská legislativa*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2010. Dostupné na:

<http://www.zvyp.upol.cz>

NEZVALOVÁ, D. *Trendy ve vzdělávací politice*. In: NEZVALOVÁ, D. *Moduly pro profesní přípravu učitele přírodovědných předmětů a matematiky*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2008.

Dostupné na: <http://esfmoduly.upol.cz>

NOVOTNÝ, P., POL, M. (eds) *Vybrané kapitoly ze školní pedagogiky*. Brno: Masarykova univerzita, 2002.

Webové stránky ČŠI a MŠMT: www.csicr.cz; www.msmt.cz

Úlohy:

1. Objasněte pojem kultura školy. Na základě své zkušenosti žáka střední školy charakterizujte kulturu této školy.
2. Analyzujte školní řád libovolně vybrané škol. Jaké změny doporučujete?
3. Charakterizujte činnost ČŠI.

2. Pojem kompetence. Kompetence žáka. Kompetence učitele.

Odkazy:

KOLÁŘOVÁ, R. a kol. *Co by měl žák základní školy umět z fyziky, chemie a přírodopisu*. 1. vyd. Praha: Prometheus, 1998. 88 s. ISBN 80-7196-110-8.

NEZVALOVÁ, D. *Kompetence a standardy v počáteční přípravě učitelů přírodovědných předmětů a matematiky*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2007. Dostupné na <http://esfmoduly.upol.cz>

Rámcové vzdělávací programy pro ZŠ a SŠ. Dostupné na: www.vuppraha.cz; www.uiv.cz; www.csicr.cz

Úlohy:

1. Prostudujte některou z klasifikací kompetencí učitele a uveďte ty kompetence, které z vašeho hlediska považujete za základní.
2. Na základě studia RVP pro gymnázia vymezte kompetence žáka a objasněte jejich obsah.

3. Osobnost žáka. Učební činnost žáka. Žák a učení. Jak se žáci učí. Prekoncepty. Motivace a zájem žáků. Učitel a problémový žák. Nadaný žák. Práce s talentovanými žáky v přírodovědných předmětech.

Odkazy:

PASCH, M. a kol. *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha: Portál 1998.

ČÁP, J. *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha: Univerzita Karlova, 1993.

MAREŠ, J. *Styly učení žáků a studentů*. Praha: Portál, 1998.

HOLUBOVÁ, R. *Výzkum prekonceptů*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2007. Dostupné na www.science.upol.cz

NEZVALOVÁ, D. (ed) *Konstruktivismus a jeho aplikace v integrovaném pojetí přírodovědného vzdělávání*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2006. Dostupné na: www.science.upol.cz

BÍLEK, M. RYCHTERA, J. *Konstruktivismus ve výuce přírodovědných předmětů*. Dostupné na: <http://esfmoduly.upol.cz>

AUGER, M.T., BOUCHARLAT, CH. *Učitel a problémový žák*. Praha: Portál, 2005.

KLUIBER, Z. *Tvořivost učitele a účastníci fyzikálních soutěží*. Praha: ARSCI, 2004

CALÁBEK P., ŠVRČEK J., VANĚK V.,

ZHOUF J. *Péče o matematické talenty v České republice*. UP Olomouc 2008. Dostupné na: <http://esfmoduly.upol.cz>

Úlohy:

1. Ve výuce přírodovědných předmětů jsou některé pojmy pro žáka velmi obtížné. Uveďte některé z nich a pokuste se zjistit, jak žáci chápou tyto pojmy.
2. Předved'te několik způsobů zahájení výuky a motivace žáků (nejméně 5).
3. Uveďte některé příklady práce s talentovanými žáky ve vašem předmětu.
4. Uveďte některé příklady práce s problémovými žáky. Využijte svých zkušeností jako žáka.

4. Osobnost učitele. Výuková činnost učitele. Reflexe a sebereflexe ve výukové činnosti učitele. Verbální a neverbální komunikace. Dotazovací styl učitele. Učitelovo pojetí výuky. Profese učitele. Karierní řád.

Odkazy:

PASCH, M. a kol. *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha: Portál 1998

NEZVALOVÁ, D. *Reflexe v pregraduální přípravě učitele*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2001

MAREŠ, J., SLAVÍK, J., SVATOŠ, T., ŠVEC, V. *Učitelovo pojetí výuky*. Brno: Masarykova univerzita, 1996

KYRIACOU, CH. *Klíčové dovednosti učitele*. Praha, Portál 1996.

NOVOTNÝ, P., POL, M. (eds) *Vybrané kapitoly ze školní pedagogiky*. Brno: Masarykova univerzita, 2002.

PAŘÍZEK, V. *Učitel v nezvyklé školní situaci*. Praha: SPN, 1990.

Úlohy:

1. Zamyslete se nad činností učitelů během vaší školní docházky. Jaké jejich přístupy hodnotíte pozitivně a které negativně?
2. Jaké jsou vaše představy o činnosti učitele? Pokuste se charakterizovat vaše pojetí výuky.

5. Plánování vyučovací hodiny. Příprava na vyučovací hodinu. Didaktická analýza učiva. Cíle ve vyučovací hodině.

Odkazy:

KALOUS, Z., OBST, O. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2003.

KOLÁŘOVÁ, R., HEJNOVÁ, E. Hlavní cíle přírodovědného vzdělávání na základní škole. In *Ciele vyučovania v novom miléniu* (sborník z konference DIDFYZ 2000). Nitra: Fakulta prírodných vied UKF a pobočka JSMF 2001, s. 37 – 42. ISBN 80-8050-387.

NEZVALOVÁ, D. *Výukový proces*. In: NEZVALOVÁ, D. *Moduly pro profesní přípravu učitele přírodovědných předmětů a matematiky*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2008. Dostupné na: <http://esfmoduly.upol.cz>

PETTY, G. *Moderní vyučování*. Praha, Portál 1996.

Úlohy:

1. Vyberte si libovolný tematický celek a formulujte výukové cíle. Předved'te, jak seznámíte žáky s těmito cíli.
2. Prostudujte cíle vzdělávání vašeho aprobačního předmětu ve všeobecném středním vzdělávání.

6. Příprava na vyučovací hodinu. Hospitace ve vyučovací hodině. Analýza vyučovacích hodin.

Odkazy:

KALOUS, Z., OBST, O. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2003.

NEZVALOVÁ, D. *Pedagogika pro učitele*. Olomouc, UP 1998.

Úlohy:

1. Vypracujte přípravu na vyučovací hodinu ve vašem předmětu.
2. Proveďte analýzu sledované vyučovací hodiny na průběžné praxi.

7. Realizace vyučovací hodiny. Metody výuky a jejich modality. Realizace metod výuky. Aktivizující metody výuky. Problémové vyučování. Kooperativní učení. Projektové vyučování. Badatelsky orientované vyučování. Organizační formy výuky. Peer instruction. Strategie a techniky výuky.

Odkazy:

KALOUS, Z., OBST, O. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2003.

KLIČKOVÁ, M. *Problémové vyučování ve školní praxi*. Praha: SPN, 1989.

MAŇÁK, ŠVEC, V. *Výukové metody*. Brno: Paido: 2003.

NEZVALOVÁ, D. *Výukový proces*. In: NEZVALOVÁ, D. *Moduly pro profesní přípravu učitele přírodovědných předmětů a matematiky*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2008. Dostupné na: <http://esfmoduly.upol.cz>

NEZVALOVÁ, D. *Inovace v přírodovědném vzdělávání*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2010. Dostupné na: <http://www.zvyp.upol.cz>

PETTY, G. *Moderní vyučování*. Praha, Portál 1996.

Úlohy:

1. Uveďte příklady některých modalit problémové metody včetně realizace.
2. Charakterizujte kooperativní vyučování a uveďte scénář vyučovací hodiny s využitím této strategie.
3. Charakterizujte skupinové vyučování a uveďte scénář vyučovací hodiny s využitím této organizační formy.
4. Navrhněte projekt pro projektové vyučování ve vašem předmětu. Navrhněte metodický postup pro začínajícího učitele pro jeho realizaci ve výuce.
5. Navrhněte ve svém předmětu alespoň 3 témata vhodná pro skupinovou práci žáků.
6. Vyhledejte na webových stránkách alespoň 3 témata projektů pro žáky a zhodnoťte je. Navrhněte 3 témata projektů pro žáky včetně metodických doporučení pro učitele.
7. Charakterizujte badatelsky orientované vyučování.

8. Základní pojmy. Evaluace. Kvalita, hodnocení, sebehodnocení a sebe-evaluace (autoevaluace). Externí a interní evaluace.

Odkazy:

NEZVALOVÁ, D. *Kvalita v přírodovědném vzdělávání*. In: NEZVALOVÁ, D. *Moduly pro profesní přípravu učitele přírodovědných předmětů a matematiky*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2008. Dostupné na: <http://esfmoduly.upol.cz>

JANÍK, T. *Kvalita (ve) vzdělávání*. Praha, MuniPress, 2016.

Úlohy:

1. Zamyslete se nad pojmy kvalita a řízení kvality. Představte si, že uvažujete o implementaci řízení kvality ve vaší instituci. Jak byste vysvětlili tyto pojmy svým spolupracovníkům?
2. Uveďte rozdíly mezi evaluací a hodnocením.
3. Kvalita školy je posuzována na různých úrovních. Je přirozené, že všichni nemají stejná hlediska. Uveďte alespoň některá hlediska, o kterých se domníváte, že jsou žáky a rodiči považována za nejdůležitější.

9. Hodnocení žáků. Alternativní metody hodnocení. Autentické hodnocení. Sebehodnocení žáka. Portfolio.

Odkazy:

PRŮCHA, J. *Pedagogická evaluace*. Brno: MU, 1996.

KOLÁŘ, Z., ŠIKULOVÁ, R. *Hodnocení žáků*. Praha: Grada, 2005.

NEZVALOVÁ, D. *Assessing Science for Understanding*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2009.

Dostupné na: <http://www.iqst.upol.cz>

NEZVALOVÁ, D. *Inovace v přírodovědném vzdělávání*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2010.

Dostupné na: <http://www.zvyp.upol.cz>

www.ceremat.cz; www.csicr.cz; www.vuppraha.cz; www.nuos.cz

Úlohy:

1. Porovnejte jednotlivé metody hodnocení a určete jejich výhody a nevýhody.

2. Navrhněte formy sebehodnocení žáků ve vašem předmětu.
3. Navrhněte soustavu učebních úloh pro 1 tematický celek pro váš předmět a proveďte jejich analýzu.

10. Teorie a praxe tvorby didaktických testů. Učební úlohy ve výuce.

Odkazy:

JEŘÁBEK, O., BÍLEK, M. *Teorie a praxe tvorby didaktických testů*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2010. Dostupné na: <http://www.zvyp.upol.cz>

CHRÁSKA, M. *Úvod do metodologie pedagogického výzkumu*. Olomouc, UP 1998. www.cermat.cz: Didaktický test.

SCHINDLER, R. a kol. *Rukověť autora testových úloh*. Dostupné na: www.cermat.cz

Úlohy:

1. Navrhněte didaktický test pro vybraný tematický celek.
2. Navrhněte soubor učebních úloh pro vybraný tematický celek a proveďte jejich analýzu.
3. Zvolte soubor učebních úloh v některé učebnici vašeho aprobačního předmětu a proveďte jejich analýzu.

Hodnocení studenta

Student je hodnocen v průběhu kurzu. Toto hodnocení sestává z hodnocení portfolia (projektu, seminární práce), písemné nebo ústní zkoušky. V konečném hodnocení mají jednotlivé položky následující počet bodů:

<i>1. Písemná zkouška nebo ústní zkouška</i>	<i>max. počet bodů.. 90</i>
<i>2. Portfolio-projekt-seminární práce</i>	<i>max. počet bodů.. 60</i>

Výsledek

<i>Počet bodů</i>	<i>Hodnocení</i>
<i>150 - 135</i>	<i>A</i>
<i>134 - 120</i>	<i>B</i>
<i>119 - 105</i>	<i>C</i>
<i>104 - 90</i>	<i>D</i>
<i>89 - 75</i>	<i>E</i>
<i>74 - 0</i>	<i>F</i>

